

PROGRAMMA

ONDERWIJS EN JONGEREN

SAMENWERKINGSPROGRAMMA
NEDERLAND - CURAÇAO 2008-2012

CURAÇAO december 2007

1. Samenvatting

Het Samenwerkingsprogramma Onderwijs en Jongeren Nederland – Curaçao 2008-2012 is een vervolg op het Programma Onderwijssamenwerking Nederland – Nederlandse Antillen 2002-2006, in het bijzonder op de deelprogramma's Funderend Onderwijs (FO), Beroepsonderwijs (BO) en Institutionele en Organisatorische Versterking (IOV) en de bijbehorende eilandelijke invoeringsplannen en, alsmede op het Programma Sociale Vormingsplicht (SVP) met haar eerste Vijfjarenplan Kans op Perspectief, en de bijbehorende eilandelijke projectplannen die onder deze programma's werden uitgevoerd.

Het tweede programma beslaat de periode 2008-2012. Bij de opzet van dit tweede programma is rekening gehouden met de staatkundige ontwikkelingen en het streven van het Eilandgebied Curaçao om binnen de programmaduur de status van autonoom land binnen het Koninkrijk te verkrijgen. Vooruitlopend op de nieuwe staatkundige structuur zal het Eilandgebied Curaçao optreden als programmaeigenaar en budgethouder. Daarbij wordt als uitgangspunt gehanteerd dat wat nu nog de verantwoordelijkheid van de Nederlandse Antillen (NA) is, straks de eigen verantwoordelijkheid van Curaçao zal zijn. Tevens wordt als uitgangspunt gehanteerd dat over de decentralisatie van landstaken in het kader van de algehele verandering van de staatkundige structuur besluiten worden genomen waar zonedig middels een overdrachtslandsverordening uitvoering gegeven zal worden.

Curaçao zal verdergaan met de al onder de vleugels van de Nederlandse Antillen ingezette onderwijsvernieuwingen. Het betreft in deze de voortzetting van de invoering van het Funderend Onderwijs en de afronding van de invoering van het Beroepsonderwijs (VSBO, SBO).¹ Curaçao zal tevens verdergaan met de invoering van de Sociale Vormingsplicht (SVP). Tevens wordt gewerkt aan een nadere samenwerking tussen het reguliere onderwijs en de SVP.

De ontwikkelingsdoelstelling van het eerste onderwijsprogramma wordt gehandhaafd voor Curaçao en luidt dan als volgt:

Het nationale onderwijsbeleid is gericht op de algemene vorming van de mens in de Curaçaose maatschappij, in de Caribische regio en in de wereld. Het beleid sluit aan op het ontwikkelingsbeleid door zich te richten op het inhalen van achterstanden en verhogen van het algemene scholingsniveau. Het bieden van meer gelijke toegang tot kwalitatief goed onderwijs zal moeten leiden tot een verbetering van de concurrentiepositie van Curaçao en naast oriëntatie op het Koninkrijk en op Europa, meer oriëntatie op de regio en de Verenigde Staten.

De ontwikkelingsdoelstelling van de SVP luidt als volgt:

Kwetsbare jongeren van 16 tot en met 24 jaar die zonder diploma van een beroepskwalificatieniveau 1 het onderwijs hebben verlaten, geen vaste baan hebben en inactief of werkzoekende zijn, middels een kanstraject een adequaat sociaal economisch perspectief, gedefinieerd als reële maatschappelijke en arbeidsparticipatie door het vinden van een baan of het volgen van een (beroeps)opleiding, te bieden, en tevens te voorkomen dat er meer kwetsbare jongeren komen.

Het nieuwe samenwerkingsprogramma bestaat uit de volgende deelprogramma's:

1. Institutionele en Organisatorische Versterking
2. Funderend Onderwijs
3. Voorbereidend Secundair Beroepsonderwijs
4. Secundair Beroepsonderwijs
5. Sociale Vormingsplicht

In deze deelprogramma's wordt voortgebouwd op de doelstellingen en behaalde resultaten uit de eerdere programma's. Deze zijn waar nodig bijgesteld op grond van de opgedane ervaring, (mid term) evaluaties en voortschrijdend inzicht.

¹ Daar dit tweede programma een vervolg is op het eerste verwijzen wij korthedshalve naar par. 2.6 voor alle documenten die betrekking hebben op het eerste programma.

De programmadoelstellingen komen overeen met de doelstellingen uit de eerdere programma's maar waar nodig zijn zij meer specifiek geformuleerd.

Doelstelling deelprogramma Institutionele en Organisatorische Versterking (IOV):

- Een versterking van de institutionele capaciteit van de SAE op het terrein van onderwijsbeleid en management, wet- en regelgeving en kwaliteitsbewaking en statistische informatievoorziening.
- Zorgdragen voor een effectieve en efficiënte uitvoering van de overige deelprogramma's.

Doelstelling deelprogramma Funderend Onderwijs (FO)

- Gelijke ontplooiingskansen bieden aan alle leerlingen van 4 tot en met 15 jaar, ongeacht hun achtergrond;
- Brede vorming bieden op intellectueel, sociaal, emotioneel, motorisch, artistiek en moreel gebied zodat ze optimaal maatschappelijk kunnen participeren;
- Een niveau aan kennis en vaardigheden garanderen zodat alle leerlingen kunnen doorstromen naar de hoogst mogelijke vorm van voortgezet onderwijs.

Doelstelling deelprogramma Beroepsonderwijs (BO):

- De persoonlijke ontplooiing van jongeren en volwassenen.
- Het kwalificeren van beroepen en functies op de arbeidsmarkt met het oog op blijvende inzetbaarheid.
- Het leggen van een basis voor verder leren in een traject van 'life long learning'.
- Het voorkomen dat jongeren het onderwijs verlaten zonder diploma.

Doelstelling deelprogramma VSBO:

Een VSBO dat:

- Aansluit op de basisvorming / het Funderend onderwijs en de verschillen tussen leerlingen wat betreft cognitieve vaardigheden door het aanbieden van drie diploma gerichte leerwegen en arbeidsgericht onderwijs;
- Aansluit bij de verschillen tussen leerlingen wat betreft belangstelling en aanleg door het aanbieden van drie sectoren, Techniek, Zorg & Welzijn en Economie;
- Gediplomeerden aflevert die werk vinden op de lokale arbeidsmarkt dan wel door kunnen stromen naar het secundair beroepsonderwijs;
- Verbeterd en vernieuwd arbeidsgericht onderwijs (beroepsonderwijs voor zorgleerlingen aanbiedt);

Doelstelling deelprogramma SBO:

Een SBO dat:

- Aansluit op het VSBO;
- Gediplomeerden aflevert die werk vinden op de lokale arbeidsmarkt dan wel door kunnen stromen naar het hoger beroepsonderwijs. Dit wordt gerealiseerd middels de introductie van vier kwalificatieniveaus die tegemoet komen aan de verschillen tussen leerlingen wat betreft cognitieve vaardigheden en belangstelling;

Doelstellingen deelprogramma SVP

- Kwetsbare jongeren van 16 tot en met 24 jaar die zonder diploma van een beroepskwalificatieniveau 1 het onderwijs hebben verlaten, geen vaste baan hebben en inactief of werkzoekende zijn, middels een kanstraject een perspectief te bieden, en tevens te voorkomen dat er meer kwetsbare jongeren komen. Waar mogelijk sluiten deze kanstrajecten aan op het ingangsniveau van het middelbaar beroepsonderwijs.

Per onderwijsdeelprogramma is vervolgens een katern volgens de logical framework methodiek opgesteld waarin de relatie tussen doelstellingen, resultaten, activiteiten, indicatoren, benodigd budget en tijdsplanning duidelijk wordt aangegeven.

Voor de uitvoering van dit programma is een totaal bedrag van Nafl. 195.847.060 geraamd. Wat betreft de Nederlandse bijdrage wordt verwezen naar het document Samenwerkingsprogramma Onderwijs en Jongeren Nederlandse Antillen – Nederland 2008-2012.

2. Achtergrond

2.1. Kenmerken van de sector

Het onderwijs op Curaçao maakt een vernieuwingsslag door die zijn weerga niet kent in de recente geschiedenis. Vernieuwingen worden doorgevoerd in het Funderend onderwijs, in het Voortgezet onderwijs (VSBO en Havo/VWO) en het vervolg onderwijs (SBO en HBO)². Kenmerkend voor deze vernieuwingen is dat over de hele linie de leerling / student centraal is geplaatst en dat naast cognitieve ontwikkeling brede aandacht wordt besteed aan sociaal-emotionele, fysieke en spirituele ontwikkeling. En hoewel de vernieuwingen vanaf het schooljaar 2002/2003 cohortgewijs zijn geïmplementeerd, vergt een dergelijke omvangrijke omslag in denken en handelen ook anno 2008 nog veel van alle betrokken actoren. Daarnaast is er een Sociale Vormingsplicht voor 16-24 jarigen zonder diploma (“drop-outs”) opgezet.

2.2. Overheidsbeleid van de sector.

Het overheidsbeleid voor de sector is gericht op de verdere invoering van de vernieuwingen en op de verankering van wat reeds is ingevoerd.

Voor wat betreft het Funderend Onderwijs ligt het accent de komende jaren op:

- De verdere invoering van het Funderend Onderwijs;
- De verdere invoering van het Papiamentu als instructietaal en daarmee de verbetering van de beheersing van de vier talen van Funderend Onderwijs (Papiamentu, Nederlands, Spaans en Engels).
- De verder opzet en implementatie van een kwaliteitszorgsysteem.
- De ouderparticipatie en ouderbetrokkenheid.
- De verdere opzet en implementatie van een zorgstructuur.

Voor wat betreft het Beroepsonderwijs ligt het accent de komende jaren op:

- De verbetering en verdere vernieuwing van het Voorbereidend Secundair Beroepsonderwijs (VSBO) en in het bijzonder het Arbeidsgericht Onderwijs (AGO) (eind onderwijs voor bepaalde groepen);
- De verbetering en verdere vernieuwing van het Secundair Beroepsonderwijs (SBO), in het bijzonder met betrekking tot verlenging leerplicht, Werkend Leren trajecten en aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt;
- De verhoging van het niveau van meertaligheid.
- De verbetering van de zorgstructuur in het VSBO en SBO.
- De verhoging van de participatiegraad (verlening leerplicht).
- Handhaving van de leerplicht.

Voor wat betreft de Sociale Vormingsplicht ligt het accent de komende jaren op:

- Een concreet aanbod van kanstrajecten gericht op de duurzame opvang, begeleiding en kwalificatie van sociaal vormingsplichtigen.
- Stage- en banencreatie waardoor zij een verhoogde kans krijgen op toetreding tot de arbeidsmarkt en/of beroepsonderwijs en op het behouden van een baan.
- Een concreet aanbod van zorg bij emotionele en sociale problemen, waaronder residentiele opvang voor sociale vorming en combinatie met kanstrajecten.
- Opvoedingsondersteuning- en educatie aan jonge ouders die sociaal vormingsplichtig zijn.

² Daar dit tweede programma een vervolg is op het eerste verwijzen wij kortheidshalve naar par. 2.6 voor alle aan de onderwijs vernieuwingen ten grondslag liggende documenten

2.3. Doelgroepen en betrokken instanties

Bij dit tweede samenwerkingsprogramma zijn in 'bottom-up' volgorde de volgende onderwijsdoelgroepen en instanties betrokken:

- Leerlingen en hun ouders.
- Leerkrachten en docenten.
- Schooldirecties.
- Schoolbesturen.
- Onderwijsstichtingen.
- Bedrijfsleven.
- Onderwijsvakbond.
- Programmabureau Onderwijssamenwerking Curaçao (ondergebracht bij de eilandelijke onderwijsdienst SAE).
- Servisio pa Asuntunan di Enseñansa (SAE)
- Bestuurscollege Curaçao.

En voor wat betreft de SVP:

- Sociaal vormingsplichtigen en hun ouders.
- Vormings- en maatschappelijk werkers.
- Stichtingen op het gebied van sociale vorming.
- Bedrijfsleven.
- Projectbureau SVP (ondergebracht bij de eilandelijke Dienst Cultuur en Educatie (DCE).
- Dienst Cultuur en Educatie
- Dienst Werk en Inkomen
- Bestuurscollege Curaçao.

Daarnaast zullen in 2008 de volgende NA instantie bij het programma betrokken blijven:

- Ministerie van OCS – Bureau Procesmanagement Onderwijsvernieuwingen.
- Ministerie van OCS – Directie Jeugd en Jongerenontwikkeling DJJO.³

Vanuit Nederland is bovendien de steun toegezegd van de 21 zogenoemde Antillianengemeenten.

2.4. Problemen die aangepakt moeten worden

Ook voor wat betreft de problemen die aangepakt moeten worden bouwen wij voort op het eerste onderwijssamenwerkingsprogramma en de daaraan ten grondslag liggende beleidsdocumenten, de baseline studie en de midterm evaluatie, evenals op fase 1 van het eerste vijfjarenplan van de SVP en de monitoring- en evaluatierapporten hiervan. De accenten binnen het tweede programma zullen geënt worden op het hierboven aangegeven overheidsbeleid voor de sector, waarin ruime aandacht is geschonken aan de conclusies en aanbevelingen van de evaluaties.

2.5. Andere relevante activiteiten

In het verlengde van de onderwijsvernieuwingen is een arbeidsvoorwaarden pakket overeengekomen met de vakbond voor onderwijspersoneel (SITEK). In het verlengde daarvan is een nieuwe bezoldigingsregeling voor onderwijspersoneel ontworpen, gebaseerd op functiebeschrijvingen en functiewaarderingen. Daaraan gekoppeld zal een beoordelingssystematiek worden ontworpen en ingevoerd. Tevens is deze nieuwe bezoldigingsregeling de basis geweest voor aanpassingen aan de bekostigingssystematiek (V&V-stelsel).

Daarnaast zijn alle onderwijsstichtingen ingeschakeld bij de uitvoering van het programma en wordt een substantieel deel van de subsidie van deze stichtingen gebruikt ten behoeve van de

³ Daarbij gaan wij ervan uit dat in deze periode op NA niveau de wetgevingstrajecten worden afgerond en dat NA zorg zal dagen voor de programmafinanciering van de afbouw en overdracht van taken van BPO en DJJO naar het land Curaçao.

onderwijsvernieuwingen. Daarmee is een schat aan lokale expertise opgebouwd op het gebied van onder meer leermiddelenontwikkeling, nascholing en infrastructuur.

De verlengde leerplicht tot 18 jaar is inmiddels een feit. Ook op het gebied van de handhaving van de leerplicht zijn de nodige stappen gezet: zes medewerkers in dienst van de SAE zijn opgeleid voor buitengewoon agent van politie.

Vanuit de arbeidsmarkt is door de bouw- en de hospitalitysector het initiatief genomen om leerwerkplekken te creëren voor studenten in het secundair beroepsonderwijs. Ook wordt rekening gehouden met de projecten van het Toekomstplan Antilliaanse Militie, gericht op de verbetering van de arbeidsmarktkansen van jongeren en projecten die in het kader van de armoedebestrijding en van het Sociaal Economische Initiatief (SEI) zullen worden uitgevoerd.

Tenslotte is door de landelijke overheid ontwerp wetgeving ontwikkeld. Bij het formuleren van dit tweede programma zijn de Ontwerp Landsverordening Funderend Onderwijs, de ontwerp Landsverordening tot wijziging van de Landsverordening Voortgezet Onderwijs en de ontwerp Landsverordening Secundair Beroepsonderwijs en Educatie in behandeling bij de Staten van de NA en is de Ontwerp Landsverordening Hoger Onderwijs in ontwikkeling. De Landsverordening Sociale Vormingsplicht (P.B. 2005, no. 72) is reeds begin 2006 in werking getreden.

2.6. Beschikbare achtergronddocumenten

Voorafgaand aan het eerste onderwijssamenwerkingsprogramma is het landelijk vernieuwingsbeleid vastgelegd in een aantal beleidsdocumenten. Deze vormen de kern van het onderwijsbeleid en van de vernieuwingen in het onderwijs. Vervolgens zijn er een groot aantal programmadocumenten opgesteld. Als uitvloeisel van het eerste programma zijn daarnaast een groot aantal onderzoeken verricht waarvan de belangrijkste in deze paragraaf zijn opgenomen.

2.6.1. Kern Beleidsdocumenten:

Voor wat betreft onderwijs:

- Stappen naar een betere toekomst, Departement van Onderwijs, NA, 1995.
- Perspectief of professionaliteit, NA, 2000.
- Onderwijs, voorwaarde voor herstel en nationale ontwikkeling, NA, 2000.
- Enseñansa Avansa den Siglo 21, NA, 2001.
- Naar een nieuw systeem van Kwaliteitszorg voor het onderwijs op de NA, NA, 2002.
- Inrichtingsplan Funderend Onderwijs, NA, 2003.

Voor wat betreft de Sociale Vormingsplicht:

- Jeugd op de Nederlandse Antillen, NA, 2003
- Jeugdmonitor 2002/2003, NA, 2004
- CTC scholierenonderzoek, NA, 2006
- Beleidskader jeugdzorg ' Van geboorte tot en met 24 jaar ...bescherming en zorg verbeterd!', NA, 2005
- Rapport rechten van het Kind, NA, 2007:
- Jeugdbeleidsplan Curaçao 2006 – 2009 'Hubentut den desaroyo', EGC, 2006.

2.6.2. Programma documenten gerelateerd aan het Programma Onderwijssamenwerking Nederland – Nederlandse Antillen 2002-2006:

- Baseline studie, Departement van Onderwijs, NA, 2003.
- Deelprogramma Invoering Funderend Onderwijs, NA, 2002.
 - Invoeringsplan Funderend Onderwijs, EGC, 2002.
 - Projectplan Funderend Onderwijs fase 1, EGC, 2002.
 - Projectplan Funderend Onderwijs fase 2, EGC, 2002.
 - Projectplan Voorschoolse Educatie, EGC, 2004.
 - Projectplan Funderend Onderwijs fase 3, EGC, 2005.
 - Projectplan Kwaliteitsslag LFO/APK, EGC, 2006.
 - Halfjaarlijkse voortgangsrapportages, EGC.

- Deelprogramma Invoering Beroepsonderwijs, NA, 2002.
 - Invoeringsplan Beroepsonderwijs, EGC, 2002.
 - Projectplan Beroepsonderwijs fase 1, EGC, 2002.
 - Projectplan Voorbereidend Secundair Beroepsonderwijs fase 2, EGC, 2002.
 - Projectplan Voorbereidend Secundair Beroepsonderwijs fase 3, EGC, 2005.
 - Projectplan Secundair Beroepsonderwijs fase 2, EGC, 2002.
 - Projectplan Secundair Beroepsonderwijs fase 3, EGC, 2006.
 - Halfjaarlijkse voortgangsrapportages.
- Deelprogramma Institutionele en Organisatorisch Versterking, NA, 2002.
 - Invoeringsplan Institutionele en Organisatorisch Versterking, EGC, 2002.
 - Projectplan Institutionele en Organisatorisch Versterking fase 1, EGC, 2002.
 - Projectplan Institutionele en Organisatorisch Versterking fase 2, EGC, 2004.
 - Halfjaarlijkse voortgangsrapportages, EGC.
- Halfjaarlijkse managementrapportages, NA.
- Midterm evaluatie deelprogramma Institutionele en Organisatorisch Versterking, DMC, NA, 2003.
- Midterm evaluatie deelprogramma's Funderend Onderwijs en Beroepsonderwijs, Edburgh Consultants, NA, 2006.
- Monitoringsrapportages Onderwijssamenwerkingsprogramma:
 - Funderend Onderwijs, EGC, 2007.
 - Voorbereidend Secundair Beroepsonderwijs, EGC, 2007.
 - Secundair Beroepsonderwijs, EGC, 2007.

2.6.3. Onderzoeksrapporten van in het kader van het eerste onderwijsprogramma verricht onderzoek:

- Deelprogramma Funderend Onderwijs:
 - Groeien in Zorg, NA, 2005.
 - Exploitatiekosten invoering Landsverordening FO, NA, 2006.
 - Vergelijking Funderend Onderwijs op de Nederlandse Antillen- Ontwikkelingsgericht Onderwijs in Nederland, NA, 2007.
 - Glimlachend de toekomst in. Huisvestingprogramma FO / VSBO, EGC, 2003.
 - Uitvoeringsplan Leesbevordering, EGC, 2004.
 - Skol di Bario een schoolmodel voor de Maduroschool, EGC 2006.
 - Kwaliteit moet blijken!, Kwaliteitsonderzoek, educatiegebied Gezonde Levenstijl en Bewegingsonderwijs in het Funderend Onderwijs, EGC. 2006.
 - Raamwerk Nederlands als Vreemde Taal Funderend Onderwijs, EGC, 2006
 - Referentie Kader Papiamentu ten behoeve van de zelfbeoordeling Taalvaardigheid Papiamentu voor leerkrachten FO cyclus 1 & 2, EGC, 2007
 - Meertaligheid in Curaçaose context: Taalbeleid Eilandgebied Curaçao, EGC, 2007.
- Specifiek voor voorschoolse educatie:
 - Inventarisatierapport; beschrijving thuissituatie en opvangaanbod aan 3-jarigen op de NA, NA, 2006.
 - Desaroyo di mucha di 4 siman pa 4 aña, EGC, 2004.
 - 0-meting kwaliteit en kwantiteit kindercentra Curaçao, EGC, 2006
 - Pedagogische kwaliteit kinderopvang (2 delen), EGC, 2007.
- Deelprogramma BO- Voorbereidend Secundair Beroepsonderwijs.
 - Over taal gesproken. Schooltaalbeleid in het voortgezet onderwijs, NA, 2002.
 - AGO voor wie bedoeld?, NA, 2005.
 - Taalbeleidsplan VSBO, NA, 2005.
 - Rendementsonderzoek VSBO 2002-2005, NA, 2006.
 - Onderzoek naar exploitatiekosten uitbreiding van leerplicht, NA, 2006.
 - Glimlachend de toekomst in. Huisvestingprogramma FO / VSBO, EGC, 2003.

- De kost gaat voor de baat. Rapportage nascholingsnoodzaak VSBO, EGC, 2003.
- AGO doelen en programmacontouren, EGC, 2005.
- Raamwerk externe ondersteuning leerlingzorg systemen VSBO en VSO, EGC, 2005.
- Deelprogramma BO- Secundair Beroepsonderwijs:
 - SBO Huisvestingsplan Curaçao, NA, 2006.
 - Relevantie SBO opleidingen Curaçao, NA, 2006.
 - Opstellen schoolontwikkelingsplan SBO, EGC, 2003
 - Aansluiting VSBO-SBO, EGC, 2004.
 - Elke leerling telt. Leerlingzorg in het SBO op Curaçao, EGC, 2004.
 - Managementontwikkeling voor de toekomst, EGC, 2004.
 - Leerplanontwikkeling SBO op Bonaire en Curaçao, EGC, 2007.

2.6.4. Programma documenten gerelateerd aan de Sociale Vormingsplicht Fase 1 van het eerste Vijfjarenplan:

- Het dossier Kans op Perspectief, NA, 2006
- Het Handboek Sociale Vormingsplicht, NA, 2006
- Het toetsingskader van de Sociale Vormingsplicht, NA, 2005
- De rapportages over de voortgang van DJJO.
- De monitoring en evaluatie rapportages.

3. Definiëring van het programma

3.1. **Het nieuwe samenwerkingsprogramma Onderwijs en Jongeren**

Waar de eerste onderwijssamenwerkingsprogramma's uitgingen van deelprogramma's voor het Funderend en het Beroepsonderwijs en de institutionele setting, naast een apart programma SVP, is het nieuwe programma opgebouwd uit een programmalijn voor onderwijs en een programmalijn voor sociale vormingsplicht, gebaseerd op de volgende prioriteiten, die reeds in de oude programma's een rol speelden:

1. Funderend onderwijs: versterking en duurzaam maken van het Funderend Onderwijs, inclusief ouderparticipatie en handhaving leerplicht.
2. Zorgstructuur: het inrichten van een zorgstructuur voor het FO en het VO, zodat alle kinderen in de leerplichtige leeftijd onderwijs kunnen volgen en de ondersteuning kunnen krijgen die daarvoor nodig is.
3. Voortgezet onderwijs: de afronding van de verbetering van het beroepsonderwijs (VSBO en SBO).
4. Infrastructuur: investeringen in de kwaliteit van de infrastructuur.
5. Informatiesystemen: het opzetten van een leerlingvolgsysteem en het inrichten van management informatiesystemen.
6. Instructietaal: verbetering van het niveau van het onderwijs in het Nederlands als eerste doeltaal.
7. Verder implementatie van de SVP.

De meeste aandachtspunten zijn reeds onder verschillende kernverbeteringen in het oude Onderwijsprogramma opgenomen. Nieuw zijn, naast de reeds in uitvoering zijnde SVP, de leerplicht en de ouderparticipatie. Deze nieuwe aandachtspunten worden in de kernverbeteringen verwerkt, dan wel als aparte kernverbetering toegevoegd.

Inhoudelijk betekent dit dat in het nieuwe samenwerkingsprogramma Onderwijs en Jongeren, in vergelijking met de oude samenwerkingsprogramma's:

- reeds geplande en/of in uitvoering zijnde projectplannen binnen de deelprogramma's FO, BO en IOV die in lijn zijn met dit nieuwe samenwerkingsprogramma Onderwijs en Jongeren doorgang kunnen vinden;
- nieuwe aandachtsvelden als ouderparticipatie en leerplicht binnen de bestaande deelprogramma's FO en BO in projectplannen worden opgenomen en ook binnen het nieuwe programma doorgang kunnen vinden;
- reeds geplande en/of in uitvoering zijnde eilandelijke projectplannen binnen de SVP die in lijn zijn met dit nieuwe samenwerkingsprogramma Onderwijs en Jongeren doorgang kunnen vinden; het Toetsingskader SVP voor fase 2 wordt, indien daar aanleiding toe is, op basis van de evaluatie van oktober 2007 aangepast;
- reeds in uitvoering zijnde landelijke SVP activiteiten binnen het bestaande Toetsingskader SVP doorgang kunnen vinden tot uiterlijk 1 juni 2008.

Institutionele aandachtspunten

Voor wat betreft de uitvoering van de programma's wordt er geleidelijk toegewerkt naar een organisatiestructuur waarbij verantwoordelijkheden en taken van het Land (Directie Onderwijs, Directie Jeugd en Jongerenontwikkeling en Bureau Procesmanagement Onderwijsvernieuwingen) worden overgedragen naar het eilandgebied Curaçao. Daarnaast wordt onderzocht welke taken nog wel op centraal niveau georganiseerd moeten worden en/of beschikbaar moeten blijven (examenbureau, onderwijsinspectie).

Al vanaf aanvang van het programma zullen de eilanden als programma/projecteigenaar gaan optreden. Dit is reeds het geval voor de Onderwijsprogramma's en zal vanaf 2008 ook voor de hele SVP moeten gaan gelden. Het overdragen van taken en verantwoordelijkheden naar de eilanden behelst onder meer dat de eilandelijke diensten voor zowel de voortzetting en uitbreiding van onderwijsvernieuwingen als voor de SVP binnen de aangegeven programmalijnen concrete projectplannen uitwerken en indienen bij de daartoe aangewezen financieringsorganisatie.

Het Eilandgebied Curaçao heeft in de aanloop naar het nieuwe samenwerkingsprogramma 2 programmaliijnen uitgewerkt: Onderwijs en SVP, met in het eerste document verwijzingen naar de nieuwe prioriteiten:

- 1) *Funderend onderwijs:*
In paragraaf 3.2, alinea Doelstelling deelprogramma FO en in paragraaf 3.2.1.2 en 3.2.1.3 de doelstelling per kernverbetering. Ouderparticipatie is opgenomen in paragraaf 3.2.1.2 onder kernverbetering 9. Handhaving leerplicht is ondergebracht in paragraaf 3.2.1.1 (IOV) onder kernverbetering 2; zie ook onder 2) Zorgstructuur.
- 2) *Zorgstructuur:*
In paragraaf 3.2.1.1 (IOV) onder kernverbetering 3; in paragraaf 3.2.1.2 (FO) onder kernverbetering 3 en 5; in paragraaf 3.2.1.4 (VSBO) onder kernverbetering 5 en 7; in paragraaf 3.2.1.5 (SBO) onder kernverbetering.
- 3) *Voortgezet onderwijs:*
In paragraaf 3.2, alinea Doelstelling deelprogramma Beroepsonderwijs.
- 4) *Infrastructuur:*
In paragraaf 3.2.1.1 (IOV) onder kernverbetering 3; in paragraaf 3.2.1.2 (FO) onder kernverbetering 3 en 5; in paragraaf 3.2.1.4 (VSBO) onder kernverbetering 5 en 7; in paragraaf 3.2.1.5 (SBO) onder kernverbetering 7.
- 5) *Informatiesystemen:*
In paragraaf 3.2.1.1 (IOV) onder kernverbetering 1 en 2; in paragraaf 3.2.1.2 (FO) onder kernverbetering 1, 5, 6 en 10; in paragraaf 3.2.1.4 (VSBO) onder kernverbetering 4 en 7; in paragraaf 3.2.1.5 (SBO) onder kernverbetering 4, 5 en 7.
- 6) *Instructietaal / taalonderwijs:*
In paragraaf 3.2.1.2 (FO) onder kernverbetering 2, 3, 4 en 7 in paragraaf 3.2.1.4 (VSBO) onder kernverbetering 2, 3, 5 en 6; in paragraaf 3.2.1.5 (SBO) onder kernverbetering 2, 3 en 6.
- 7) *Sociale Vormingsplicht*
Zie format: "Programmalijn Sociale Vormingsplicht".

In het nieuwe samenwerkingsprogramma zullen deze aandachtspunten prioriteit krijgen, waarmee in de fasering in de tijd en de besteding van de budgetten rekening dient te worden gehouden.

3.2. Ontwikkelingsdoelstelling

Voor het nieuwe samenwerkingsprogramma Onderwijs en Jongeren wordt de ontwikkelingsdoelstelling van het eerste onderwijsprogramma gehandhaafd voor Curaçao en luidt dan als volgt:

Het nationale onderwijsbeleid is gericht op de algemene vorming van de mens in de Curaçaose maatschappij, in de Caribische regio en in de wereld. Het beleid sluit aan op het ontwikkelingsbeleid door zich te richten op het inhalen van achterstanden en verhogen van het algemene scholingsniveau. Het bieden van meer gelijke toegang tot kwalitatief goed onderwijs zal moeten leiden tot een verbetering van de concurrentiepositie van Curaçao en naast oriëntatie op het Koninkrijk en op Europa, meer oriëntatie op de regio en de Verenigde Staten.

De SVP heeft als doelstelling kwetsbare jongeren van 16 tot en met 24 jaar die zonder diploma van een beroepskwalificatieniveau 1 het onderwijs hebben verlaten, geen vaste baan hebben en inactief of werkzoekende zijn, middels een kanstraject een perspectief, gedefinieerd als reële maatschappelijke en arbeidsparticipatie door het vinden van een baan of het volgen van een (beroeps)opleiding, te bieden, en tevens te voorkomen dat er meer kwetsbare jongeren komen.

3.2.1 Operationele doelstelling op programmaniveau

- terugdringen schooluitval
- terugdringen aantal zittenblijvers
- vergroten aantal leerlingen dat een diploma haalt
- vergroten aantal leerlingen dat na school een baan vindt
- vergroten maatschappelijke participatie en arbeidsparticipatie sociaal vormingsplichtigen
- terugdringen jeugdwerkeloosheid.

3.3. Doelstellingen per deelprogramma

De programmadoelstellingen komen voor wat betreft onderwijs overeen met de doelstellingen uit het eerste programma, maar waar nodig zijn zij meer specifiek geformuleerd.

Doelstellingen deelprogramma Institutionele en Organisatorische Versterking (IOV):

- Een versterking van de institutionele capaciteit van de SAE op het terrein van onderwijsbeleid en management, wet- en regelgeving en kwaliteitsbewaking en statistische informatievoorziening.
- Zorgdragen voor een effectieve en efficiënte uitvoering van de overige deelprogramma's.

Doelstellingen deelprogramma Funderend Onderwijs (FO):

- Gelijke ontplooiingskansen bieden aan alle leerlingen van 4 tot en met 15 jaar, ongeacht hun achtergrond;
- Brede vorming bieden op intellectueel, sociaal, emotioneel, motorisch, artistiek en moreel gebied zodat ze optimaal maatschappelijk kunnen participeren;
- Een niveau aan kennis en vaardigheden garanderen zodat alle leerlingen kunnen doorstromen naar de hoogst mogelijke vorm van voortgezet onderwijs.

Doelstellingen deelprogramma Beroepsonderwijs (BO):

- De persoonlijke ontplooiing van jongeren.
- Het kwalificeren van beroepen en functies op de arbeidsmarkt met het oog op blijvende inzetbaarheid.
- Het leggen van een basis voor verder leren in een traject van 'life long learning'.

Doelstellingen deelprogramma VSBO:

Een VSBO dat:

- Aansluit op de basisvorming / het Funderend onderwijs en de verschillen tussen leerlingen wat betreft cognitieve vaardigheden door het aanbieden van drie diploma gerichte leerwegen en arbeidsgericht onderwijs;
- Aansluit bij de verschillen tussen leerlingen wat betreft belangstelling en aanleg door het aanbieden van drie sectoren, Techniek, Zorg & Welzijn en Economie;
- Gediplomeerden aflevert die werk vinden op de lokale arbeidsmarkt dan wel door kunnen stromen naar het secundair beroepsonderwijs;
- Verbeterd en vernieuwd arbeidsgericht onderwijs (beroepsonderwijs voor zorgleerlingen aanbiedt;

Doelstelling deelprogramma SBO:

Een SBO dat:

- Aansluit op het VSBO;
- Gediplomeerden aflevert die werk vinden op de lokale arbeidsmarkt dan wel door kunnen stromen naar het hoger beroepsonderwijs. Dit wordt gerealiseerd middels de introductie van vier kwalificatieniveaus die tegemoet komen aan de verschillen tussen leerlingen wat betreft cognitieve vaardigheden en belangstelling;

Doelstellingen deelprogramma SVP:

- De bevordering van de persoonlijke ontplooiing ten dienste van het maatschappelijk en beroepsmatig functioneren van jongeren en (jong) volwassenen door de ontwikkeling

van kennis, inzicht, vaardigheden en houding op een wijze die aansluit bij hun behoeften, mogelijkheden en ervaringen, evenals bij maatschappelijke behoeften.

- Waar mogelijk sluiten deze kanstrajecten aan op het ingangsniveau van het middelbaar beroepsopleiding.

3.3.1. Per deelprogramma: doelstelling per kernverbetering.

Per deelprogramma zijn vervolgens kernverbeteringen⁴ aangegeven met per kernverbetering de specifieke doelstelling.

3.3.1.1 Deelprogramma Institutionele en Organisatorische Versterking:

- Kv 1: Institutionele versterking:
 - SAE is in staat het onderwijsvernieuwingbeleid te vertalen naar de eigen context op onderwijskundig, juridisch, financieel gebied en op het terrein van onderwijspersoneel en managementinformatie. De opgebouwde innovatiekennis is geïnstitutionaliseerd.
- Kv 2: Organisatorische versterking:
 - De (ei)landelijke programma organisatie stuurt de implementatie van het onderwijsvernieuwingbeleid effectief en efficiënt aan door middel van begeleiden, monitoren, evalueren en bijsturen van het onderwijsveld. De communicatie met alle stakeholders is optimaal en effectief.
- Kv 3: Versterking uitvoeringsorganisatie:
 - Voor de implementatie van de onderwijsvernieuwingen zijn uitvoeringsorganisaties (schoolbesturen en onderwijsstichtingen) versterkt en geprofessionaliseerd zodat zij de vernieuwingen verder kunnen implementeren en hun verantwoordelijkheden daarin kunnen dragen.

3.3.1.2. Deelprogramma Funderend Onderwijs:

- Kv 1: Management en organisatie:
 - Aan het eind van de invoering van het Funderend Onderwijs zijn schoolleiders van de school voor Funderend Onderwijs in staat om effectief en efficiënt de school te managen en organiseren en hebben daarbij de beschikking over een adequaat ingerichte kantoorruimte..
- Kv 2: Kerndoelen:
 - Aan het eind van de invoering van het Funderend Onderwijs zijn de kerndoelen en vakleerplannen voor alle acht educatiegebieden geëvalueerd en aangepast en worden ze door de functionarissen, ondersteuners, begeleiders en leerkrachten van het Funderend Onderwijs op onderwijskundige verantwoorde en functionele wijze gehanteerd.
- Kv 3: Competentieontwikkeling:
 - Aan het eind van de invoering van het Funderend Onderwijs hebben alle leerkrachten van het Funderend Onderwijs het nascholingsbasispakket gevolgd. Deze nascholing heeft betrekking op organisatorische, inhoudelijke, didactische en pedagogische kennis en vaardigheden ten behoeve van de realisatie van het Funderend Onderwijs. Aan het eind van de invoering van het Funderend Onderwijs is het integrale gebruik van het ICT in de school en de groep gerealiseerd.
- Kv 4: Leermiddelen en inventaris:
 - Aan het eind van de invoering van het Funderend Onderwijs zijn er voldoende adequate leermiddelen ontwikkeld en/of aangeschaft om het Funderend Onderwijs op onderwijskundig verantwoorde en ontwikkelingsgerichte wijze te realiseren.
- Kv 5: Leerlingvolgsysteem en leerlingzorg:
 - Aan het eind van de invoering van het Funderend Onderwijs is op alle scholen voor Funderend Onderwijs een leerlingvolgsysteem ontwikkeld en geoperationaliseerd.

⁴ Deze kernverbeteringen wijken op grond van voortschrijdend inzicht enigszins af van de kernverbeteringen uit het eerste programma

- Aan het eind van de invoering van het Funderend Onderwijs is op alle scholen voor Funderend Onderwijs een leerlingzorgplan opgesteld en in uitvoering.
- Kv 6: Kwaliteitszorg:
 - Aan het eind van de invoering van de het Funderend Onderwijs is er een systeem van interne kwaliteitszorg operationeel op de scholen.
- Kv 7: Taalonderwijs:
 - Aan het eind van de invoering van het Funderend Onderwijs is het Eilandelijk taalbeleid uitgevoerd. Alle scholen voor Funderend Onderwijs hebben een schooltaalbeleid in overeenstemming met de richtlijnen uit het Eilandelijke Taalbeleid. Aan het eind van de invoering van het Funderend Onderwijs weten alle leerkrachten van het Funderend Onderwijs op pedagogisch en didactisch verantwoorde wijze om te gaan met de diverse talen binnen de groep, met speciale aandacht voor verbetering van het niveau van het Nederlands.
- Kv 8: Infrastructuur en meubilair:
 - Eind december 2011 zijn de resterende infrastructuuraanpassingen bij de FO scholen volledig gerealiseerd. Daarbij is voor elk invoeringsjaar tevens een investering gedaan in nieuw aangeschaft meubilair.
- Kv 9: Ouderparticipatie:
 - Ouders zijn in staat actief en gestructureerd bij te dragen aan het ontwikkelingsproces van hun kinderen in de thuissituatie. De school is in staat om de ouders bij het onderwijs te betrekken. Wijkorganisaties zijn in staat om bij de opvoeding te ondersteunen.

3.3.1.3. Deelprogramma Voorbereidend Secundair Beroepsonderwijs

- Kv 1: Aansluiting onderwijs – arbeidsmarkt.
 - Er is een overlegstructuur die garandeert dat leerlingen in het VSBO aan arbeidsmarkt oriënterende stages kunnen deelnemen binnen verschillende sectoren en bedrijfstakken op Curaçao.
- Kv 2: Eindtermen en vakleerplannen:
 - Bestaande eindtermen en vakleerplannen worden waar nodig aangepast zodat er een goede aansluiting is tussen de Basisvorming / 3de cyclus FO (BV/FO3) en het VSBO enerzijds, en anderzijds een betere aansluiting op het SBO.
- Kv 3: Taalbeleid:
 - Iedere VSBO school hanteert een zelf geformuleerd taalbeleid, met specifieke aandacht voor de beheersing van het Nederlands, dat beoogt taalbarrières weg te nemen die het leerproces van leerlingen kunnen belemmeren.
- Kv 4: Kwaliteitszorg:
 - Aan het eind van VSBO is er een systeem van interne kwaliteitszorg operationeel op de scholen.
- Kv 5: Competentieontwikkeling:
 - In 2011 zijn er voldoende gekwalificeerde leraren in het VSBO die conform de vereisten, in verschillende sectorprogramma's les kunnen geven en de inhoudelijke kwaliteit ervan kunnen bewaken.
- Kv 6: Leermiddelen en inventaris:
 - Per 2011 zijn de VSBO scholen voorzien van alle leermiddelen en benodigde inventaris, conform de vereisten van de sectorprogramma's en het AGO.
- Kv 7: Leerlingzorg:
 - Elke VSBO school hanteert een breed geïmplementeerd systeem van leerlingzorg met het doel het welzijn en het leerproces van de leerlingen te bevorderen en vroegtijdige uitval te voorkomen.
- Kv 8: Infrastructuur:
 - Eind december 2011 zijn de resterende infrastructuur aanpassingen bij VSBO/ AGO scholen volledig gerealiseerd.

3.3.1.4. Deelprogramma Secundair Beroepsonderwijs

- Kv 1: Aansluiting Onderwijs - Arbeidsmarkt:
 - Er is een overlegstructuur die garandeert dat kwalificaties van leerlingen afgestemd blijven op de vraag van de arbeidsmarkt.
- Kv 2: Eindtermen en curriculum:
 - In het SBO zijn eindtermen volgens de nieuwe kwalificatiestructuur, afgestemd op de arbeidsmarkt. Alle SBO opleidingen hebben goedgekeurde op de eindtermen gebaseerde onderwijs en examenreglementen.
- Kv 3: Taalbeleid:
 - Scholen hanteren een adequaat taalbeleid, met specifieke aandacht voor de beheersing van het Nederlands. Dit taalbeleid houdt rekening met de bestaande verscheidenheid aan instructietalen en het aanbod van vreemde talen als vak, en het belang van succesvolle doorstroming van SBO naar vervolgonderwijs en de beroepspraktijk.
- Kv 4: Kwaliteitszorg:
 - Er is een operationeel systeem van kwaliteitszorg voor het Antilliaanse beroepsonderwijs waarmee de toegang tot en kwaliteit van het beroepsonderwijs kunnen worden bewaakt en gegarandeerd.
- Kv 5: Management en Organisatie:
 - De organisatie en het management van de scholen/instituten beroepsonderwijs is verbeterd.
- Kv 6: Leermiddelen:
 - Per 2011 zijn vereiste leermiddelen en inventaris inclusief ICT voor het SBO, benodigd voor de toepassing van het curriculum dat op grond van de goedgekeurde onderwijs- en examenreglementen is vastgesteld, aangeschaft.
- Kv 7: Leerlingzorg:
 - Een systeem van leerlingbegeleiding is op alle scholen ingevoerd om studievertraging en voortijdig schoolverlaten te voorkomen.
- Kv 8: Infrastructuur:
 - SBO onderwijs is fysiek ondergebracht in een beperkt aantal scholen door aanpassing, vernieuwbouw en/of nieuwbouw.

3.3.1.5. Werkvelden Deelprogramma SVP:

- Organisatorische versterking: De Dienst Cultuur en Educatie en het onder haar ressorterende Projectbureau SVP stuurt de uitvoering van de sociale vormingsplicht effectief en efficiënt aan door middel van begeleiden, monitoren, evalueren en bijsturen van het veld. De communicatie met alle stakeholders is optimaal en effectief.
- Afstemming van onderwijs en beleid/uitvoering van de SVP, zodat een geïntegreerde, synergische aanpak van onderwijsvernieuwing en sociale vormingsplicht ontstaat.
- Kanstrajecten: Een concreet aanbod van kanstrajecten gericht op de duurzame opvang, begeleiding en kwalificatie van sociaal vormingsplichtigen is gerealiseerd.
- Aansluiting Arbeidsmarkt: Er zijn voldoende stages en banen, waardoor de jongeren een verhoogde kans krijgen op toetreding tot de arbeidsmarkt en/of beroepsonderwijs en op het behouden van een baan.
- Zorg: Er is een concreet aanbod van zorg bij emotionele en sociale problemen, waaronder residentiële opvang voor sociale vorming (Internaat voor Sociale Vorming) in combinatie met kanstrajecten.
- Opvoedingsondersteuning: Er is een concreet aanbod aan opvoedingsondersteuning- en educatie aan jonge ouders die sociaal vormingsplichtig zijn.

3.4. Resultaten

Per kernverbetering zijn vervolgens resultaten geformuleerd. Voor een gedetailleerd overzicht van de resultaten per deelprogramma in het onderwijs wordt verwezen naar het per deelprogramma opgestelde katern.

Voor de SVP zijn de volgende resultaten geformuleerd:

- In januari 2009 hebben 550 jongeren die in 2008 zijn gestart het voortraject met succes doorlopen en een hoofdtraject gestart.
- Einde 2009 hebben 550 jongeren die in januari zijn begonnen het voortraject doorlopen en hebben degenen die een traject voor minimaal 6 maanden of een jaar hebben gevolgd de startkwalificatie gehaald.
- In totaal hebben in de periode 2008-2012 2.200 jongeren een beroepskwalificatie gehaald.

3.5. Activiteiten

Om de resultaten op het gebied van onderwijs te behalen zijn per onderwijskatern voor alle te behalen resultaten de benodigde activiteiten aangegeven.

Om de resultaten op het gebied van de Sociale Vormingsplicht te behalen worden activiteiten op het gebied van het voortraject (oproep van sociaal vormingsplichtigen, intake), het zorgtraject (uitbreiding van uitvoerende instellingen, selectie van uitvoerende instellingen, aanpassen van zorgcontracten, instellen van een zorgteam) en het hoofdtraject (overeenkomsten met bedrijven en werkgevers, stageovereenkomsten, banenplan) gefaseerd uitgevoerd. Daarnaast worden activiteiten uitgevoerd op het gebied van opvoedingsondersteuning en nazorg.

4 Aannames en risico's

4.1. Aannames op verschillende niveaus

Aangenomen wordt:

- Dat de begeleidings- en ondersteuningscapaciteit bij SAE en de uitvoerende onderwijsstichtingen in stand is gebleven.
- Dat de capaciteit bij DCE, het Projectbureau SVP en de uitvoerende instellingen in stand is gebleven.
- Dat het tweede programma in tijd direct aansluit bij het eerste en dat per januari 2008 de eerste activiteiten kunnen worden uitgezet.
- Dat het bestaande draagvlak voor de onderwijsvernieuwingen en voor de Sociale Vormingsplicht blijft bestaan.
- Dat het samenvoegen van onderwijs en sociale vormingsplicht in een programma geen nadelige gevolgen heeft voor de uitvoering.
- Dat het wetgevingstraject met betrekking tot de landsverordeningen voor het Funderend Onderwijs, het Voortgezet Onderwijs, het Secundair Beroepsonderwijs en Educatie en het Hoger Onderwijs door het Land wordt voortgezet⁵.
- Dat het Land Curaçao de dan vigerende wetgeving van het Land de Nederlandse Antillen en het Eilandgebied Curaçao en de verdragen die medegelding hebben voor de Nederlandse Antillen zal overnemen.

4.2. Risicoanalyse en flexibiliteit

Indien niet geheel voldaan kan worden aan de bovenstaande aannames, vormen zij de volgende risico's:

- Doordat er in de loop van 2007 moest worden overgegaan tot gedeeltelijke afbouw van de begeleidings- en ondersteuningscapaciteit voor de onderwijsvernieuwingen zal dit de doorstart van de activiteiten beïnvloeden en daarmee afbreuk doen aan het bereikte draagvlak met alle gevolgen van dien voor de voortgang van de onderwijsvernieuwingen.
- Indien het wetgevingstraject niet vóór december 2008 kan worden afgerond, dan zal het Land Curaçao dit traject over moeten nemen, waarbij het risico bestaat dat het meer tijd in beslag zal gaan nemen.
- Hoewel het waarschijnlijk niet het geval zal zijn, bestaat het risico dat het Land Curaçao (delen van) de vigerende wetgeving van het Land NA niet zal overnemen. Hoe een en ander in zijn werk zal gaan is bij het formuleren van dit programma nog niet bekend. Voor wat betreft de onderwijswetgeving wordt dit overigens niet waarschijnlijk geacht.
- De (ei)landelijke programma-organisatie stuurt de implementatie van het onderwijsvernieuwingbeleid effectief en efficiënt aan door middel van begeleiden, monitoren, evalueren en bijsturen van het onderwijsveld. De communicatie met alle stakeholders is optimaal en effectief.

4.3. Randvoorwaarden en beperkingen voor de de SVP

- Ten aanzien van de menskracht kan gesteld worden dat inmiddels ervaring is opgedaan op dit terrein en dat vrij duidelijk is welke menskracht noodzakelijk is voor het realiseren van de genoemde doelstelling. Duidelijk is dat de aanwezigheid van een kwalitatief goede bezetting van het projectbureau cruciaal is naast de benodigde menskracht voor het geven van de opleidingen.
- Op het gebied van technische hulpmiddelen is een belangrijke randvoorwaarde dat over een locatie beschikt kan worden die geschikt is om de opleidingen te verzorgen. Gezien

het beoogde duurzame karakter zal zo veel mogelijk van bestaande opleidingslocaties gebruik worden gemaakt.

- Het beschikbaar zijn van voldoende financiën maar vooral ook het zo direct mogelijk kunnen beschikken over de nodige middelen is een zeer belangrijke randvoorwaarde.
- Het opleiden van jongeren tot een beroepskwalificatie kost de nodige tijd . Inhaal mogelijkheden wanneer onverhoopt achterstanden worden opgelopen zijn nauwelijks aanwezig. Een belangrijke randvoorwaarde is dan ook dat dit programma zonder verdere vertragingen wordt vastgesteld. Dit heeft allereerst vooral te maken met de slagkracht op ambtelijk niveau aan beide zijden van de oceaan maar vervolgens ook met de bestuurlijke en of politieke besluitvorming. Dit ambitieuze programma is slecht haalbaar wanneer in de loop van 2008 definitieve besluiten kunnen worden genomen. De ervaring heeft inmiddels geleerd dat het voorbereiden van kanstrajecten via de bureaucratische weg de nodige tijd kost. De capaciteit bij projectbureau en Usona heeft duidelijk beperkingen. Nu sociale vormingsplicht onderdeel is geworden van het programma onderwijs en jongeren kan dat vele voordelen met zich meebrengen maar het kan ook een beperking zijn wanneer het gaat om een zekere afhankelijkheid van de andere onderdelen van het programma.
- Nu de doelstellingen geheel zijn gericht op het realiseren van beroepskwalificaties kan daarop duidelijk worden gemonitord. Wel is een randvoorwaarde dat er vastlegging komt wat de kwalificatie inhoud. Keuzes moeten worden gemaakt of het hier gaat om certificaten die door betrokken uitvoeringsorganisaties worden uitgegeven of dat kan worden overgegaan op een kwalificatie systeem vanuit SBO.

5. Uitvoering

5.1. Middelen

Voor een gedetailleerd overzicht van de middelen die zullen worden ingezet per deelprogramma wordt verwezen naar het per deelprogramma opgestelde katern.

5.2. Organisatie en implementatie

De Bestuurscollege is verantwoordelijk voor een adequate uitvoering van het samenwerkingsprogramma. Voor de overdracht van taken van het Land naar het Eilandgebied, die in de loop van 2008 moet worden doorgevoerd, wordt verwezen naar besluitvorming die hierover plaatsvindt in het kader van de algehele verandering van de staatkundige structuur.

Voor het aansturen, monitoren en evalueren van de uitvoering van het eerste onderwijsprogramma is door het Bestuurscollege van het Eilandgebied Curaçao bij de eilandelijke onderwijsdienst SAE een Programmabureau Onderwijssamenwerking Curaçao opgezet. De formatie van dit bureau bestaat uit een (1) programmacoördinator tevens taskmanager IOV, vier (4) taskmanagers (voor respectievelijk FO, VSBO, SBO en Infrastructuur), drie (3) programmamedewerkers, een (1) financieel medewerker en een (1) administratief medewerker.⁶ Via dit Programmabureau worden opdrachten uitgezet naar de gesubsidieerde onderwijsstichten, de schoolbesturen, leveranciers en externe deskundigen. Dit Programmabureau zal tevens belast worden met het aansturen, monitoren en evalueren van het nieuwe samenwerkingsprogramma Onderwijs en Jongeren, voor wat betreft de programmalijn onderwijs.

Voor de uitvoering van het eerste programma SVP is door het Bestuurscollege bij de eilandelijke Dienst Cultuur en Educatie een Projectbureau SVP opgezet met een formatie van 10 fte's. De formatie bestaat uit een (1) projectmanager, twee (2) maatschappelijk werkers (waarvan 1 vacature), twee (2) trajectbegeleiders (waarvan 1 vacature), een (1) consulent, een (1) orthopedagoog, een (1) systeembeheerder, een (1) receptioniste en een (1) financieel administratief medewerker. Dit projectbureau kent dezelfde werkwijze als het onderwijsprogrammabureau voor wat betreft het uitzetten van opdrachten.

Tussen beide diensten zal regelmatig overleg worden gevoerd met het doel om dit nieuwe programma zo effectief en efficiënt mogelijk uit te voeren met gebruikmaking van elkaars expertise.

Daarnaast werd in het kader van het eerste programma de capaciteit van uitvoeringsorganisatie, in het bijzonder van de SOS (belast met aanpassingen van de schoolinfrastructuur) en FMS (belast met ontwikkeling en productie van leermiddelen), versterkt.

In het tweede programma is deze mogelijkheid van versterking van de uitvoeringsorganisaties uitgebreid; deze mogelijkheid is tevens opgenomen voor de schoolbesturen.

Voor de uitvoering van dit tweede programma zullen door het Programmabureau Onderwijs cq het Projectbureau SVP weer per deelprogramma projectplannen (faseplannen) worden opgesteld, die door het Bestuurscollege zullen worden ingediend ter financiering. In deze wordt niet afgeweken van de overeengekomen procedures.

⁶ Van deze formatie komen zeven (7) formatieplaatsen ten laste van het programma; vanuit de formatie van de dienst zelf worden de taken van telefoniste, receptioniste, agenda, systeembeheer, bode e.d., vervuld.

Voor wat betreft de monitoring is dit jaar een begin gemaakt met het monitoren op het niveau van resultaten. In het tweede programma zal het accent tevens gelegd worden op het monitoren op onderwijsleeropbrengsten.

In het kader van capaciteitsversterking hebben de 21 Antillianengemeenten aangeboden om op basis van twinning kennis en capaciteit ter beschikking te stellen voor de uitvoering van het onderwijsprogramma, waaronder handhaving leerplicht, sociale vormingsplicht, leer/werktrajecten met aandacht voor aansluiting op arbeidsmarkt en de zorgstructuur rondom scholen ten behoeve van jeugd en gezin. Er zal overleg plaatsvinden tussen Curaçao, de 21 Antillianengemeenten en de Ministeries van BZK en van Wonen, Wijken en Integratie over de extra kosten die hieraan verbonden zijn. Hierbij is het uitgangspunt dat een deel van de samenwerkingsmiddelen hier aan kan worden besteed.

5.3. Overlegstructuur onderwijs

Voor de invoering van de onderwijsvernieuwingen is in de afgelopen jaren een structurele overlegstructuur uitgekristalliseerd die ook tijdens de uitvoering van het tweede programma zal worden gehanteerd.

OI-overleg Beleid & Strategie (SAE-Land):

Doel:

- Het voorbereiden van en het uitwisselen van informatie over alle relevante wetgevings- en beleidsaangelegenheden inzake onderwijsvernieuwing en onderwijsvernieuwingtrajecten.
- Het voorbereiden van het overleg tussen de Minister en de Gedeputeerde van Onderwijs.
- Het aansturen van de uitvoering.

Werkwijze:

- Ingesteld per december 2000.

Deelnemers: SAE, Ministerie van OCS (Directie Onderwijs, BPO, Inspectie, Examenbureau)

Frequentie: Tweewekelijks op woensdagochtend.

Overleg Programmabureau - BPO (Taskmanagers Eiland – Land):

Doel:

- Het afstemmen tussen de Taskmanagers Eiland en de Taskmanagers Land v.w.b. het onderwijssamenwerkingsprogramma.
- Het uitwisselen van informatie over alle relevante uitvoeringstrajecten.
- Het uitwisselen van informatie over TOR's, opdrachten, resultaten en knelpunten.
- Het voorbereiden van de aansturing van de uitvoerende stichtingen.

Werkwijze:

- Ingesteld per april 2002.

Deelnemers: Taskmanagers en programmamedewerkers van SAE en het Ministerie van Onderwijs.

Frequentie: continue.

Coördinatieteam FO; Overleg VSBO, -SBO en - Havo/VWO:

Doel:

- Het informeren van de onderwijspartners over het landelijke en eilandelijk beleid t.a.v. onderwijs en onderwijsvernieuwingen.
- Het afstemmen tussen SAE en de onderwijspartners v.w.b. de uitvoeringstrajecten en het uitwisselen van informatie omtrent de voortgang en de knelpunten.
- Planning en monitoring van alle uitvoeringsaangelegenheden.

Werkwijze:

- Ingesteld per eind 2003.

Deelnemers: Beleidsmedewerker en taskmanager van SAE, taskmanagers Ministerie van Onderwijs, Inspectie, Fide, schoolbesturen. Andere deelnemers op uitnodiging.

Frequentie: maandelijks.

Overleg FO scholen / School Centraal Overleg VSBO / Directeuren overleg SBO:

Doel:

- Het afstemmen tussen scholen, Fide en SAE v.w.b. de vernieuwingstrajecten en het uitwisselen van informatie omtrent de voortgang en de knelpunten.
- Het informeren van de scholen t.a.v. procedures voor het verstrekken van opdrachten.

Werkwijze:

- Ingesteld per schooljaar 2003/2004

Deelnemers: directeuren van scholen, Fide, SAE.

Frequentie: 6 maal per schooljaar.

5.4. Informatiesysteem SVP

De landsverordening sociale vorming schrijft voor dat in elk eilandgebied een jongerenregister wordt gehouden. Het jongerenregister wordt opgezet bij DCE en gedefinieerd als het geautomatiseerde bestand, waarin de jongeren en deelnemers aan de kanstrajecten staan ingeschreven. Elke jongere die door de oproepingsinstantie wordt opgeroepen, wordt ingeschreven in het jongerenregister. Bij de melding dient de jongere zijn identiteitsbewijs of een ander geldig legitimatiebewijs te tonen. Het jongerenregister dient op verzoek van de jongere een afschrift te geven van de over hem geregistreerde gegevens.

In het jongerenregister worden de volgende gegevens opgenomen:

- a. bij oproeping en vrijstelling of ontheffing: alle gegevens conform een formulier, waarvan het model door de minister wordt vastgesteld;
- b. aanvragen voor vrijstelling evenals de verstrekte vrijstelling evenals de duur daarvan;
- c. aanvragen voor ontheffing en de verstrekte ontheffingen evenals de duur daarvan;
- d. uitgegane uitnodigingen voor een educatieve intake als bedoeld in artikel 2, en de resultaten daarvan;
- e. het kanstraject, de daarvan deel uitmakende modules die de jongere moet volgen en de wijzigingen daarin;
- f. de door de deelnemer met succes afgeronde modules;
- g. het behalen van het in artikel 12 bedoelde certificaat;
- h. de ingevolge artikel 3 geregistreerde gegevens;
- i. gegevens over de toepassing van artikel 19 op de jongere.

De bij de aanmelding verstrekte gegevens worden door de beheerder van het jongeren-register vergeleken met:

- a. de gegevens van de leerlingenadministratie, ter vaststelling of de verstrekte gegevens met betrekking tot deelname aan het onderwijs juist zijn; en
- b. de basisadministratie persoonsgegevens van het eilandgebied waar de jongere ingezetene is, ter vaststelling of alle in de basisadministratie opgenomen jongeren, zijn opgeroepen.

Elk kwartaal wordt het jongerenregister door de beheerder van het register bijgewerkt door vergelijking met de gegevens van de leerlingenadministratie en de basisadministratie persoonsgegevens en door opgave van gegevens van jongeren door de uitvoerende instanties.

5.5. Tijdsplanning

Ook dit tweede programma beslaat een periode van 5 jaar, van 2008-2012, met uitloop naar 2013. Een gedetailleerde planning op activiteitsniveau is opgenomen in de per deelprogramma opgestelde katernen.

5.6 Geraamde investeringskosten en financieringsplan

Per deelprogramma zijn de ramingen gedetailleerd opgenomen in de katernen.
De totaalbedragen per deelprogramma, onderverdeeld naar kernverbeteringen, zijn als volg:

INSTITUTIONELE EN ORGANISATORISCHE VERSTERKING Kernverbetering		Raming kosten
1	Institutionele versterking SAE	371.220,00
2	Organisatorische versterking SAE	3.713.304,00
3	Versterking Uitvoeringsorganisaties	4.588.896,00
Totalen		8.8673.420,00

FUNDEREND ONDERWIS Kernverbetering		Raming kosten
1	Management & Organisatie	1.526.000,00
2	Kerdoelen	778.000,00
3	Competentieontwikkeling	22.140.000,00
4	Leermiddelen	28.097.525,00
5	Leerlingvolgsysteem & leerlingzorg	2.113.200,00
6	Kwaliteitszorg	898.075,00
7	Taalonderwijs	9.326.850,00
8	Infrastructuur & meubilair	30.110.400,00
9	Ouderparticipatie	515.500,00
10	Vroeg kinderlijke zorg en ontwikkeling	1.874.600,00
Totalen		97.380.150,00

VOORBEREIDEND SECUNDAIR BEROEPSONDERWIJS Kernverbeteringen		Raming kosten
1	Aansluiting Onderwijs - Arbeidsmarkt	94.000,00
2	Eindtermen en vakleerplannen	70.000,00
3	Taalbeleid	783.750,00
4	Interne kwaliteitszorg	139.400,00
5	Competentieontwikkeling	145.200,00
6	Leermiddelen en Inventaris	2.716.000,00
7	Leerlingenzorg	2.054.000,00
8	Schoolinfrastructuur	13.999.000,00
Totalen		20.001.350,00

SECUNDAIR BEROEPSONDERWIS Kernverbeteringen		Raming kosten
1	Aansluiting onderwijs arbeidsmarkt	661.750,00
2	Eindtermen en curriculum	300.000,00
3	Taalbeleid	908.490,00
4	Kwaliteitszorg	97.200,00
5	Management en Organisatie	300.000,00
6	Leermiddelen en inventaris	5.950.000,00
7	Leerlingzorg- en volgsysteem	121.500,00
8	Infrastructuur	10.453.500,00
Totalen		18.792.440,00

SOCIALE VORMINGSPLICHT		Raming kosten
Totalen (2.040 jongeren genormeerd op 25.000 per jongere)		51.000.000,00

TOTALEN		Raming totale kosten
1	Institutionele en organisatorische versterking	8.673.220,00
2	Funderend Onderwijs	97.380.150,00
3	Vorbereidend Secundair Beroepsonderwijs	20.001.350,00
4	Secundair Beroepsonderwijs	18.792.440,00
5	Sociale Vormingsplicht	51.000.000,00
TOTAAL		195.847.060,00

Wat betreft de Nederlandse bijdrage aan het samenwerkingsprogramma Onderwijs en Jongeren Curaçao wordt verwezen naar het document Samenwerkingsprogramma Onderwijs en Jongeren Nederlandse Antillen– Nederland 2008-2012. De omvang van de Nederlandse bijdrage en de hierboven aangegeven geraamde investeringskosten lopen enigszins uiteen. In het eerstvolgende voortgangsoverleg tussen Nederland en het eilandgebied Curaçao zal worden bezien of en hoe de geraamde investeringskosten beter kunnen worden afgestemd op de beschikbare Nederlandse bijdrage.

5.7 Relevante overheidmaatregelen

Van overheidswege wordt het beleid ten aanzien van de laatste twee jaar van het Funderend Onderwijs aangescherpt. Daarbij blijft als uitgangspunt gelden dat de basisprincipes waarop het Funderend Onderwijs – ontwikkelingsgericht en ononderbroken - is gebaseerd worden vertaald in een twee jaar durend programma dat voorbereid op het VSBO en Havo/VWO. Deze aanscherping wordt in de eerste helft van 2008 vastgesteld.

Voor wat betreft de overige maatregelen – wetgevingstrajecten, staatkundige ontwikkelingen e.d. – is al het nodige voorwerk gedaan. Daarbij wordt ervan uitgegaan dat deze trajecten de uitvoering van dit nieuwe programma niet in de weg zullen staan.

6. Duurzaamheid

6.1. *Bestuurlijke ondersteuning*

Het programma wordt breed ondersteund op bestuurlijk niveau. Onderwijs en sociale vorming zijn beleidsprioriteiten en speerpunten op het gebied van wet- en regelgeving zowel op land- als op eilandniveau.

6.2. *Keuze van de methodologie c.q. technologie*

Bij het uitzetten van onderdelen van het programma wordt zoveel mogelijk gebruikt gemaakt van de aanwezige expertise bij de onderwijsstichtingen en bij de uitvoeringsorganisaties van de SVP. Het gaat hier om expertise op het gebied van schoolbegeleiding, schoolinfrastructuur, ontwikkeling en productie van leermiddelen - in het bijzonder op het gebied van Papiaments talige leermiddelen -, en competentieontwikkeling, respectievelijk op het gebied van sociale vorming. Het programma voorziet in extra capaciteit en deskundigheidsbevordering voor de onderwijsstichtingen en voor de uitvoeringsorganisaties van de SVP.

Scholen en schoolbesturen worden ingezet voor onderdelen van het programma die zij zelf kunnen uitzetten. Het betreft dan vooral bestellingen van leermiddelen en inventaris en het aangeven van behoeften op het gebied van begeleiding en ondersteuning. Het tweede programma voorziet in extra capaciteit en deskundigheidsbevordering voor de schoolbesturen.

Waar specifieke expertise vereist is wordt gebruikt gemaakt van externen.

6.3. *Omgevingseffecten*

Niet van toepassing.

6.4. *Sociaal-culturele aspecten*

Bij de uitvoering van het eerste programma is betrokkenheid en effectieve participatie van de betrokken doelgroepen opgebouwd. De verwachting is dat deze betrokkenheid blijft en de participatie zal vergroten, mede omdat het competentieniveau van de betrokken doelgroepen gedurende het eerste programma navenant is toegenomen. De bottom-up benadering zal daarbij worden voortgezet en verder worden uitgebreid.

6.5. *Institutionele en management capaciteit*

Naar verwachting blijft het Programmabureau Onderwijs in stand met dezelfde formatie samenstelling. De taskmanagers en programmamedewerkers zullen dan na afloop van het tweede programma tussen 6 en 10 jaar betrokken zijn geweest bij het onderwijs en haar vernieuwingen. Het streven is om deze medewerkers vervolgens in de staande formatie van de eilandelijke onderwijsdienst SAE op te nemen teneinde de opgebouwde kennis van de invoering van vernieuwingen en de impact daarvan op het onderwijsveld te consolideren.

Binnen het tweede programma – Deelprogramma IOV - is voorzien in de opzet van een multimedia centrum met onderwijsinnovatie archief bij de SAE, waarmee ook deze binnen het Programmabureau opgebouwde expertise voor de dienst behouden blijft.

Naar verwachting blijft ook het Projectbureau SVP in stand met dezelfde formatiesamenstelling.

6.6. Financiële analyse

De onderwijsvernieuwingen, zoals die tot nu toe tijdens het eerste programma zijn ingevoerd, hebben geleid tot een verhoging van de exploitatiekosten. Deze verhoging was voorzien en is opgenomen op de eilandelijke begroting. Vooral de toename van studenten in het SBO – van 1.500 voor aanvang van de invoering van de vernieuwingen tot 5.500 nu – is voor deze verhoging significant.

Mogelijke onvoorziene verhoging van de exploitatiekosten als gevolg van de verdere invoering van de onderwijsvernieuwingen wordt niet meer verwacht.

6.7. Economische analyse

Niet van toepassing.

7. Monitoring en evaluatie

7.1. Monitoring indicatoren

Voor bepalingen over de monitoring en evaluatie wordt verwezen naar het Samenwerkingsprogramma Onderwijs en Jongeren Nederlandse Antillen –Nederland 2008 - 2012. Bij de uitwerking van de monitoring- en evaluatie systematiek wordt rekening gehouden met onderstaande aspecten in de verschillende deelprogramma's.

De halfjaarlijkse voortgangsrapportages zullen worden opgesteld conform het USONA format en daarin nauw aansluiten bij de wijze waarop de deelprogramma's zijn vormgegeven. Het betreft hier de voortgang van de uitvoering van het programma.

Voor de meer onderwijsinhoudelijke monitoring zal worden uitgegaan van de zeven domeinen van kwaliteitszorg en de kwaliteitscriteria en indicatoren waarin deze domeinen verder zijn uitgewerkt.

Het betreft:

- Opbrengsten
- Curriculum
- Onderwijsleerproces
- Leerlingzorg
- Wisselwerking school en omgeving
- Faciliteiten en middelen
- Management en leiderschap.

Daarbij wordt het accent gelegd op de opbrengsten op leerlingniveau.

De monitoring zal, voor zover het de onderwijscomponent betreft, via de volgende data worden gevolgd:

Funderend Onderwijs:

- De deelname aan het onderwijsproces.
- De studietijd per leerling in het FO.
- De ontwikkeling van de leerlingen t.o.v. de beoogde kerndoelen.
- Vervolg opleiding van de uitstromende leerlingen.

VSBO:

- Rendement voor wat betreft zowel de duur als afsluiting met diploma.
- Uitstroom gediplomeerden naar vervolg opleiding.

SBO:

- Rendement voor wat betreft zowel de duur als afsluiting met diploma.
- Uitstroom gediplomeerden naar de arbeidsmarkt.

Op landelijk niveau zullen daartoe streefwaarden worden opgesteld met normen voor tussentijdse opbrengsten, afgeleidt van het landelijk beleid.

Voor wat betreft de sociale vormingsplicht zijn de streefwaarden al geformuleerd. Het betreft:

- Jaarlijks dienen 550 jongeren te worden opgeleid.
- Gezien gemiddeld voor ieder cohort twee jaar doorlooptijd nodig is om tot een vorm van beroepskwalificatie te komen gaat het in 2008 vanaf mei om een voortraject voor 275 jongeren en een vervolgtraject voor 275 jongeren.
- Vanaf 2009 zullen er per kwartaal voortrajecten en hoofdtrajecten starten met een aantal van 137 jongeren

7.2. Evaluaties

Er zal ook bij dit tweede programma een externe mid-term en een eindevaluatie worden uitgevoerd, en na enkele jaren een ex-post evaluatie.